

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—

V upravi stane mesečno Din 7—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici štev. 6 — Telefon
uredništva štev. 50 — Telefon
upravnništva štev. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta Din 22:50
za en mesec Din 7:50

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Osvobojenje pride.

Da je režim v Jugoslaviji absolutističen, ni samo beseda, izvirajoča iz opozicijskega ogorčenja, marveč golo dejstvo. Peščica srbskih predvojnih bogatinov sedi pri državni blagajni, iz katere se v najrazličnejših oblikah krmijo politični delavci, kateri ta režim podpirajo bodisi v parlamentu, bodisi v upravi, bodisi potom tiska. Vse to se na zunaj predstavlja kot demokratska parlamentarna monarhija.

Poglejmo notranjo politiko. Brez vsakega obzira in kakor da je to najnaravnejša stvar na svetu, se vlada država proti volji in brez sodelovanja mirno lahko rečemo dobre polovice celokupnega prebivalstva. Volja Slovencev in Hrvatov je mogla toliko mar kolikor je Belgiji mar kongoskih zamorcev, da le plačujejo davke in dajo rekrutov. Bilo bi zastonj navajati še drugih zgledov, ker je tega enega več kot zadosti.

V zunanji politiki se dela vse tajno, se sklepajo pogodbe in politični ter vojaški dogovori, od katerih izve ljudstvo samo to, kar ni važno; tajni dodatki so zaklenjeni s sedmimi ključi. Belgrajska žlahta ima dogovore s francoskimi kapitalisti, ki ji narekujejo vsak politični in vojaški korak, čemur vlada s slepo pokornostjo sledi, da le ostane s tujo pomočjo na krmilu.

V socialnem pogledu nimamo splošnega zavarovanja, nimamo enotne delavske in delovne postavodaje, se zasledujejo zgolj koristi velekapitala, ki vede s hitrimi koraki ljudske sloje do popolnega osiromašenja. Dočim pa za uradniški proletarijat, za železničarje, za kulturne ustanove, za gladijoče pokrajine ni denarja, predlaga zdaj vlada izredno visoko civilno listo za kralja, in še to po enem delu v visoki inozemski valuti. Ta stvar osvetljuje socialni smisel našega režima naravnost z bengalično svetlobo.

Sicer pa čisto odkrito rečemo, da vse države, ki so odvisne od antante, katere izrablja izid svetovne vojne v to, da iz strag in potu premaganih in oslabilih narodov obožati sebe, kažejo isto sliko, ena bolj, druga manj. Buržuazni dobičkolovci vladajo v Jugoslaviji, v Češkoslovaški, v Rumuniji, v Poljski in pod geslom osvobođenja tlačijo lastne državljane. Prišel bo dan, ko bo ta trhlji režim padel tam ravno tako kakor pri nas. Mogotji potujejo te dni v Genovo, da vzpostavijo gospodarstvo Evrope: toda iz Genove ne pride osvobođenje prevaranim narodom sveta. Osvobođenje pride, ko se kdaj snidejo vsi stiskani in izkoriščani.

Rezidenčni gradovi.

Včeraj smo poročali, da je neki odbor pod častnim predstvom g. pokr. namestnika Hribarja kupil Windischgrätzovo vilo kot poročni dar Slovenije — kralju Aleksandru in bodoči kraljici Marioli. Danes nam je g. pokrajinski namestnik poslal sporočilo, naj lojalno objavimo, da ta od-

bor vile in gradu ne bo kupil iz javnih sredstev ter da pri tem nihče ne bo zaslužil nobene provizije. Mi to lojalno priobčujemo. Obenem pa vnovič ugotovimo svoje stališče. Ker ta odbor ne bo plačeval »poročnega daru« iz lastnih sredstev, se je obrnil na premožne sloje, industrije, trgovce in banke za bogate prispevke. To je javna zbirka, čeprav omejena na ožji krog. In zato smo mnenja, da bi bil ta odbor, ki ima brez vsega dvoma visoke in častite patriotske namene, bolje storil, ko bi bil začel nabirati milijone — kakršni so potrebni za nakupovanje vil in gradov — za naše dobrodelne in socialne ustanove, ki hirajo in propadajo in bodo propadle,

ker jih država noče ali ne more podpirati. Take institucije so tudi g. namestniku brez dvoma dobro znane. So invalidske ustanove, so zavetišča za ubogo deco, ubožnice in bolnišnice. Vse to in še mnogo več je treba podpreti, če nočemo, da propade. In za te ustanove — ki jih državna oblast zanemara — naj bi g. namestnik mobiliziral milijone iz zasebnih blagajn, pa bi bil deležen hvaležnosti ljudstva — kar je najvažnejše, pa tudi pohvala od zgoraj bi ne bila izostala. Saj je vendar znano iz vseh listov in člankov, kako visoko socialno čuteč je naš in tudi rumunski dvor. Ta smisel je imel naš članek in tako misli 99 odstotkov Slovencev.

Seja vlade.

Draginjske doklade železničarjem. — Novo posojilo. — Nove davščine.

Belgrad, 8. aprila. (Izv.) Na sinočnji seji ministrskega sveta je finančni minister predložil zakonski načrt za proračunske dvanajstine za mesec maj in junij. Dovoljeno mu je bilo, da razpiše notranje posojilo v znesku 1 milijarde dinarjev za investicije. Dokler se davki ne izenačijo, sme finančni minister izjemoma razpisati izredni 20 odstotni davčni povisek na vse vrste zemljiškega davka. Trošarina na vino in pivo se določi za celo državo 50 dinarjev

na 100 litrov. Trošarina na žganje v Srbiji se naj plača tako kakor v novih krajih. Muslimanska ministra sta zahtevala, da se reši tudi vprašanje haka. Ministrski svet je vprašanje preložil, češ, da niso navzoči vsi ministri. Vojnemu ministru so se dovolili krediti za nabavo raznih potrebščin in končno se je sprejel predlog železniškega ministra glede draginjskih doklad železniškim uslužbencem.

Pribečević — minister za socialno politiko.

Belgrad, 8. aprila. (Izv.) Podpisan je ukaz, s katerim se za namestnika ministra za socialno politiko imenuje Pribečević, za

namestnika ministra ver pa dr. Marinković. — Sedaj bo socialna politika na vrhuncu!

Še en kandidat za madžarskega kralja.

Kraljica Marija mu pripravila pot.

Budimpešta, 8. aprila. (Izv.) K dosedanjim pretendentom na mažarski prestol se je pridružil še rumunski princ Nikola. S temi njegovimi aspiracijami se spravlja v zvezo tudi obisk rumunske kraljice Marije v Belgradu, kjer je pripravljala teren za svojega sina. Tudi skorajšnje potovanje

Masaryka se spravlja s tem v zvezo. V Budimpešto je te dni prispel vodja jugoslovanskega propagandnega odseka za inozemstvo Kristinović in položil velike vsote pri Eskomptni banki za agitacijo za princa Nikolo.

Ruska delegacija dospela v Genovo.

Genova, 8. aprila. (Izv.) Ruska delegacija je prispela v Genovo in je bila sprejeta od italijanskih oblasti, ki so vse poskrbele za njeno varnost. Čičerin je izrazil

željo, da ga ne nadlegujejo časnikarji, ki so prišli v Genovo v velikem številu. Med njimi so precej dobro zastopani tudi jugoslovanski in to od vladnih listov.

Še ena konferenca.

London, 8. aprila. (Izv.) V tukajšnjih diplomatskih krogih se govori, da namestnik Lloyd George na genovski konferenci predlagati sklicanje nove mednarodne konference.

Predkonferenca male antante.

Genova, 8. aprila. (Izv.) Danes se vrši predkonferenca male antante, ki se je udeležuje dr. Beneš, Skirmunt, Bratianu in dr. Ninčić. Konferenci bo v svrhu informacij prisostvoval tudi zastopnik franc. vlade.

Radikali ščitijo Zečevića.

Belgrad, 6. aprila. (Izv.) Pred današnjo dopoldansko sejo parlamenta so se sestali zastopniki parlamentarnih klubov na posvetovanje radi izvolitve 9 članske enote o zadevi generala Zečevića. Pogajanja so se razbila, ker so radikali dovoljevali opoziciji v komisiji le dva člana, hoteč dobiti enoto popolnoma v svoje roke in tako plačati za »belorokce« tako mučne afere. Opozicija se je sestala nato k skupnemu posvetovanju in sklenila, da so 3 člani opozicije v enketi conditio sine qua non, ker bi postala preiskovalna komisija sicer brezpredmetna in bi vladinovi nasuli z njo parlamentu le peska v oči. Opozicijo podpira tudi demokratska skupina dr. Ljube Davidovića. Ko se je nato otvorila narodna skupščina, ki naj bi izvolila komisijo, je predsednik ugotovil, da ni kvoruma in odredil prihodnjo sejo za danes popoldne ob 16. uri z istim dnevnim redom.

Današnja predborza.

Zürich, 8. aprila. (Izv.) Danes notirajo na predborzi: Berlin 1.70, Holand. 194.65, Newyork 515, London 22.63, Pariz 47.02, Italija 27.25, Praga 9.92, Budimpešta 0.61, Zagreb 1.57, Varšava 0.13, Dunaj 0.0666, n. a. K 0.07.

Glas javnih nameščencev.

Vladna večina je nedavno sprejela predlog finančnega ministra, da se odvzame neuradniški kategorijam drž. uslužbencev skoro vse družinske doklade. To se je zgodilo brez dvoma z vednostjo in pritrdilom prof. Reisnerja, morda celo na njegovo inicijativo. Ta vladni sklep presega po svoji brutalnosti vse dosedanje in je razumljivo, da je zbudil v prizadetih vihar ogorčenja. Družinski očetje, ki so oblagodarjeni s številno družino, tega kar ne morejo verjeti. »Saj to ni mogoče«, pravi vsak, »to je le slaba aprilka šala.« Neverjetna se jim zdi ta odredba zlasti zato, ker bi naj zadela le neuradniške kategorije, ki so bile že itak po januarski preuredbi draginjskih doklad silno prikrajšane. Kakor znano, je pridobil sluga s tem povišanjem le 80 par dnevno, dasi je zrasla draginja do januarja za 80 odstotkov, od tedaj naprej pa za nadaljnjih 30 odstotkov. Sedaj pa pridejo demokratje in vzamejo ubogemu slugi celih 19 dinarjev na dan. Ne verjamete? Zdi se res neverjetno, pa je le resnično. Da ne bo kdo rekel, da smo to zadnjo številko iz rokava stresli, evo računa: Vzemimo povprečno krščansko družino s 5 otroci. Po januarski preuredbi je dobival sluga v Ljubljani na osebnih in družinskih dokladah 1320 dinarjev, po novi naredbi pa bo dobil maja meseca le 750 dinarjev, torej se znižajo

Tunel.

19

Drugi del.

1.

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Mlakar.

Armada malih lokomotiv se smučje med dvigali, se plazi med kamenjem in peskom. Ko dospejo na prosto in varen tir, piskajo, da gre skozi ušesa, zvone ter drve med barakami k slaviščem, kjer se potrebuje pesek in kamenje. Tja so vlaki navozili gore vreč s cementom in množica delavcev gradi velike stavbe za stanovanja štirideset tisoč delavcev, ki morajo na zimo pod streho.

Peč kilometrov od »jame« proč — kjer se začne proga lahno nagibati — stoji v oblaku dima, puhteč od olja v vročini, štirje temni stroji na čisto novem tiru in čakajo in puhajo dim.

Pred njihovimi kolesi se bliskajo lopate in krampi. Oddelki delavcev, ki jim pot curi s čela, razgrebajo tla, zabijajo kamene in prod, ki se vsipa iz kinkežev po šiji navzdol. V kamenje pritrjujejo prage, ki še lepe od smole. In ko so jih razvrstili, privijajo nanje tračnice. In ko so že položili 50 metrov tračnic, zasopejo in zasikajo štirje črni stroji, zavrtje svoje jeklene sklepe, trikrat, štirikrat, pa so spet pri bliskajočih se lopatah in krampih.

Tako so se pomikale štiri črne pošasti vsak dan naprej, in nekega dne obstale globoko med hribom nakopanega proda, in nekega dne obstale globoko pod terasami v zaseki med strmimi betonskimi stenami ter zaskrbele s svojimi ciklopskimi očmi v skalnato steno pred seboj; v steno sta bila v razdalji trideset korakov vsekana dva velika oboka — vhod v tunel.

Kakor v tunelskem meslu na ameriških tleh, tako so se zagrizle v zemljo armade znojčih se ljudi v Franciji, Finisterre-i in pomorskih postajah. Dan in noč so se dvigali na teh peterih ločkah zemeljske obte neizmerni stebri dima in prahu. V sloisloč glav broječi delavski armadi so se zbrali Američani, Francozi, Angleži, Nemci, Italijani, Spanci, Portugalsci, mulati, črnici, Kitajci. V tej mešanici so žuboreli vsi živi jeziki. Bataljone inženirjev so povečini tvorili Američani, Angleži, Francozi in Nemci. Kmalu so pa privrele krčela prostovoljcev vseh svetovnih tehniških visokih šol, Japonci, Kitajci, Skandinavci, Rusi, Poljaki, Spanci, Italijani.

Na različnih krajih francoske, španske in ameriške obale, Vermude in Azorov so se pojavili Allanovi inženirji z delavskimi čelami ter začeli riti v zemljo kakor na glavnih stavbiščih. Njihova naloga je bila zgraditi elektrarne Allanove »Niagare«; potreboval jih je, da bi z njihovo močjo podil vlake iz Amerike v Evropo ter razsvetljeval in prezračeval neizmerne rove. Po zboljšanem sestavu obeh Nemcev Schlicka in Lippmanna je Allan dal napraviti veličanske rezervoarje, v katere bi plalo morje ob plimi ter bobnelo v nižje ležeče kolanje; med padanjem bi vrtele turbine, ki bi iz dinamov kresale električni tok. Ob oseki bi se valovi spet vračali v morje.

Fužine in valjarne v Pensilvaniji, Ohiju, Oklahomi, Kenluckyju, Coloradu, Northumberlandu, Durhamu, lužnem Walesu, na Švedskem, Westfalskem, Lotrin-

škem, v Belgiji in Franciji so beležile neizmerna Allanova naročila. Premogovni cehi so pospeševali pridobivanje, da bi zadostili zvišani potrebi na premogu za prevoz in plavže. Cena bakru, jeklu in cementu se je neznanosko dvignila. Velike tovarne za stroje v Ameriki in Evropi so uvedle prekournno delo. Na Švedskem in v Ogrski, v Rusiji in Kanadi so se podirali gozdovi.

Brodovje tovarnih parnikov in jadrnic je bilo stalno na poli med Francijo, Anglijo, Nemčijo, Portugalsko, Italijo in Azori, med Ameriko in Vermudo ter prevažalo gradivo in delavce k slaviščem.

Štirje sindikalni parniki s prvimi učenjaki (povečini Nemci in Francozi) so pluli na morju, da bi kontrolirali, pregledali mere in spoje po znanih oceanografskih merilih projektiranega tunelskega vzpona na širini tridesetih morskih milj.

Vse postaje, gradišča, parniki in industrijska središča so bila noč in dan spojena z zgradbo tunelskega sindikata na voglu Broadway-Wallstreeta in od tu so vse niti držale v eno edino roko — v roko Allana samega.

V nekaj tednih skrajno naporega dela je bil spravljen Allan ves ustroj v gibanje. Njegovo delo je začelo obsegati ves svet. Njegovo ime, še pred kratkim čisto nepoznano ime, se je svetilo kakor meteor nad ljudmi.

Na tisoče listov se je pečalo z njegovo osebo in lekom časa ni bilo čitatelja, ki ne bi natančno poznal Allanovega življenjepisa.

Ta zgodba pa ni bila prav nič vsakdanja: od svojega desetega do trinaesega leta je Allan spadal k

doklade za 570 dinarjev mesečno ali 19 dinarjev dnevno. To se pravi, da bodo sedaj velike družine zaradi draginje, ki je zrasla za 110 odstotkov, za ravno toliko odstotkov na slabšem kot so bile pred januarjem. Gospod prof. Reiser, hvala vam, imenitno nas zastopate!

S tem činom je postal položaj za prizadele družine neznošen in nevzdržen; bilo bi obupati, če bi ne vedeli, da je bil tudi dotični sklep vladne večine — čin obupa. Nesrečni demokr. politiki so zavozili že tako globoko v blato, da ne morejo ne naprej ne nazaj in da že ne vedo več, kje se jih glava drži. V tem brezupnem položaju se zaletavajo na vse strani. Bijejo po delavcih z obznanimi, davijo kmeta in obrtnika z neznošnimi davki, pa se naj potem čudimo, da so se spomnili v tej besnosti tudi nas bednih drž. proletarcev. Vendar bi se motil, kdor bi mislil, da je ta njihov čin le posledica obupne gospodarske in finančne politike. Ne smemo pozabiti, da so demokratske zastopniki tistih, ki imajo, zlasti pa spekulativnega velekapitala, in da kot taki ne morejo zastopati nas nemaničev. Če vkljub temu fingirajo zastopnike uradništva in nam celo tu in tam vržejo kako drobtinico, katero nam z vedno naraščajočo draginjo zopet z obrestmi vred vzamejo, je to le čisto navadna spekulacija na naše glasove ob volitvah. Kakor je na njihovem programu svoboda, seveda primerno omejena z obznanimi, batinami, ječami in mučilnicami, kakor so njih usta polna fraz nar. edinstva in državotvornosti, dočim na drugi strani s svojo centralistično politiko na vse kriplje delajo razdor med plemeni, tako je bil na njihovem programu tudi državni uradnik in uslužbenec. Rabili so naše glasove, pa so nam obljubljali paradiž na zemlji. Dobro še vemo, da so nam svoj čas pri volitvah dovolili 120 odstotni povisek drag. doklad, sedaj pa, ko so njihove malhe polne in ko vedo, da jim bo v kratkem odklenalo, pa hočejo vse tisto nazaj s stoterimi obrestmi. Potisniti nas hočejo ob steno, ker vedo, da ni nikogar več med nami, ki bi se šel z njimi. Brez dvoma ima Reiser pri tem zadnjem sklepu vlade največ zasluge, in prepričani smo, da to še ni zadnja točka njegovega programa. Sedaj se pričakuje, da nam bodo draginjske doklade sploh odvzeli.

Pa ne le najnižji uslužbenec, temveč tudi uradništvo nižjih in višjih kategorij pride v kratkem na vrsto, to je gotovo. Jasno je, da čim nižje zdrkne v bedi sluga in poduradnik, tem lažje bo potisniti navzdol tudi ostale uradnike in narobe, čim dosežejo sluge eksistenčni minimum, tedaj se zboljša tudi položaj nižjih in višjih uradnikov. To vidimo na Češkem in celo v bankrotni Avstriji, kjer ima višji uradnik dvakrat toliko prejemke, kakor naši uradniki istih činov, in to vkljub temu ali pravilneje ravno vsled tega, ker je dosegel tam tudi najnižji uslužbenec svoj življenjski minimum. Zato je le obžalovati, da del višjega uradništva nasprotuje upravičenim težnjam nižjih uslužbencev, in da pri tem zaviljivo kaže na visoke številke prejemkov nekaterih slug s številno družino, pa ne pomisli, da so to le številke, ki niti zdaleka ne dosegajo eksistenčnega minimuma in da žive te družine večji del v težkih in žalostnih razmerah. Dejstvo je, da ne dosega plača slug najštevilnejše družine niti polovico one plače, ki jo je pre-

jmal pred vojno in ki je bila že takrat zelo skromna. Če pa so tudi plače akad. izobraženih, zlasti samecev razmeroma nizke, tedaj to ni krivda nižjih, ampak krivda svetovne kapitalistične imperialistične vojne in njenih posledic na eni, ter vladajočega režima, ki bo v kratkem spravil vse na kant, na drugi strani.

Tak je cel položaj. Vprašanje je sedaj, kaj nam je storiti. Ali naj k temu mirno molčimo, ali naj pošljamo v Belgrad deputacije in moledujemo okrog Reiserja z milimi prošnami, da se naj nas vendar usmilijo?

Naše mnenje, tovariši je, da bi bil tu vsak korak odveč, vsaka beseda zastoj. Klofuta, ki smo jo (skoro bi rekli da po zasluženju) prejeli od g. Reiserja in demokratov, je bila dobro premišljena in že davno vnaprej preračunana. Sicer pa, ali se splača s temi političnimi mrliči se še razgovarjati? Njih dnevi so šteti, ne vemo ne ure ne dneva, ko jim zakliče grobar z volivno kroglico v roki: »Demokrati danes in nikoli več«. Zato, tovariši, pustimo jih, kakor so jih že zdavno zapustili ostali delavni sloji in zdaj še profitarški. Vsi čutimo, kako napeto je ozračje, kako se vedno bolj približuje dan resničnega osvobodjenja, ki bo enkrat za vselej pomedlo s to koruptno lažidemokracijo. Skrajni čas je, da se zavemo, da gredo tudi naša pota v isto smer in za istimi cilji, kakor ona ostalega delavnega ljudstva, v prvi vrsti delavca in malega kmeta.

Prvi korak na tej poti pa je, da si osnujemo močno in neodvisno nadstrankarsko organizacijo. Imamo sicer Osrednjo zvezo, ki pa je postala pod Reiserjevimi vodstvom le klavni privrsek JDS. Tudi mislimo, da prizadele organizacije in vsi ostali dobro misleči, nimajo nobene volje, prevzeti žalostne zapuščine razpadajoče O. Z. Ta zveza je prišla z dičnim našim Glasom vred že ob vse kredit, tako da bi bili tudi v slučaju prevzema te organizacije prisiljeni spremeniti ime organizacije. Ne preostaja nam torej drugega, kakor da si osnujemo novo zvezo, ki pa ne bi smela biti namenjena samo nižjim uslužbencem, temveč vsem skupinam javnih nameščenec in vpokojencev, ki sprejmo sledeče glavne principe:

1. Eksistenčni minimum za najnižjo plačilno stopnjo. Ta minimum se določa po indeksnih številkah, katere je čimprej uvesti po zgledu drugih naprednih držav.
2. Družinski prispevki (vzdrževalnina za ženo in otroke) se morajo priznati v polni meri in za vse članke, dalje brezplačno oskrba v drž. bolnicah in zdraviliščih za nameščenice in njihove družine in končno posmrtnina.
3. Odpravijo se današnje kaste slug, poduradnikov in uradnikov kot okosteneli preostanki stare Avstrije. Moderne države: Češka, Nemčija in Avstrija jih ne poznajo več in so že zdavno uvedle enotni sistem plačilnih stopenj za vse skupine drž. nameščenec. Kako brezpomembno in krivično je to naše kastovstvo, se razvidi iz tega, ker v mnogih panogah drž. uprave opravljajo iste posle: sluge in poduradniki, ali poduradniki in uradniki ali celo vse tri kaste skupaj. Pri razvrstitvi v plačilne stopnje se mora upoštevati tudi napornost ali nevarnost službe in ne le predizobrazba.

Mislamo, da bi kritja za eventualno višje izdatke ne bilo težko najti, če se

omeji militarizem in temeljito reformira in poenostavi vsa drž. uprava. Ne smemo pozabiti, da sloni današnji kapitalistično-imperialistično-hegemonistični sistem na bajonetih, kar požre skoro polovico drž. dohodkov. Bržkone bi pa že sama temeljita reforma državne uprave zadostovala, da bi se vkljub zboljšanju gmočnega položaja uslužbencev stroški uprave celo znižali.

Vladna večina je s poslednjim sklepom glede draginjskih doklad pokazala svoj prozorni namen, uradnike ločiti od slug in poduradnikov in si tako ohraniti vsaj glasove prvih. Deli in vladaj! to je njihovo geslo. S plemensko hegemonijo belgrajskih porodic in izžemanjem ostalih dveh plemen so prve ločile od drugih, z milijardami so kupili muslimanske glasove, s kastovstvom in navideznim protežiranjem viš. uradništva hočejo ločiti uradnike od neuradnikov in pehajo pri tem vse skupaj v korupcijo in bedo.

Ali to se jim ne bo posrečilo. Vemo, da je tudi med višjim uradništvom dovolj razboritih glav, ki vedo, da je demokratska politika tudi zanje le pesek v oči. Zlasti nižje uradništvo pa ima še posebni interes na tem, da tudi najnižja kategorija uslužbencev doseže življenjski minimum, ker po tem se ravna tudi njihove plače.

Vendar naša akcija ne sme imeti namena, ločiti nižje od višjih, temveč nasprotno: mi moramo obnoviti po Reiserjevi zaslugi razbito organizacijo in združiti v njej vse, ki stoje na stališču socialne pravičnosti, ki omogoči obstoj tudi najnižjim in njihovim družinam. Kdor je zopet ta kardinalni princip, ta je zoper nas, z njim ne govorimo.

Tovariši, državni nameščenec, skrajni čas je, da obračunamo s to koruptno peščico ljudi, ki nima nikogar več za seboj in ki so jo zapustili sedaj že tudi profitarški in verižniški krogi. Strnite svoje vrste v močno nadstrankarsko organizacijo, da si potem v enotni fronti z ostalim delavnim ljudstvom in pod zaščito ljudskih in delavskih strank priborite človeka vredno življenje.

Več prizadetih druž. očetov.

Za obnovo Evrope.

V zunanjem odseku češkoslovaškega parlamenta je imed dr. Beneš 4. t. m. obširen govor o nalogah in ciljih genovske konference. Kot tri glavna vprašanja je minister označil te-le točke: 1. Rekonstrukcija Rusije in upostava zvez z njo. 2. Olajšanje gospodarskih zvez med ostalimi evropskimi državami potom reform na gospodarskem, trgovskem in finančnem poprišču. 3. Upostava medsebojnih stikov in interesov vseh evropskih držav.

Kar tiče Rusije, predloži konference sovjetskim zastopnikom te-le pogoje: 1. Izvede se likvidacija ruskih javnih in zasebnih obveznosti iz predvojne dobe. 2. Ustanovi se stalna kontrolna komisija, ki bo vodila nad temi obveznostmi račun in bo opremljena s posebnimi pravicami. 3. Za investicije inozemskega kapitala v Rusiji se dajo potrebna jamstva za osebno in imovinsko varnost. 4. Določi se način postopanja pri upostavi pristanišč in železnice in obnovi kmetijstva. Sovjetska vlada je že pripravila lasten načrt, ki ga glede zadostitve tem pogojem predloži genov-

ski konferenci. V gospodarskih stvareh se bo dal sporazum najbrže precej gladko doseči, drugače je, pa s političnimi vprašanji. Ali bo konferenca priznala sovjetski režim enostavno temeljem canneške resolucije ali pa bo zahtevala še kakih posebnih jamstev, se danes še ne da reči.

Govoreč o deželah male entente je dr. Beneš zavrnil zapadne teorije o politični ali gospodarski konfederaciji srednje Evrope, carinski uniji ali valutni enotnosti kot zmotne.

ALBANSKI GOST V BELGRADU.

Belgrad, 8. aprila. (Izv.) Včeraj je prispel v Belgrad Hamsi-beg Toptani. Njegov prihod je za ureditev razmerja med Albanijo in našo državo velike važnosti.

ŽELEZNIŠKA KONFERENCA.

Budimpešta, 8. aprila. (Izv.) Te dni prične v Aussee železniška konferenca nasledstvenih držav. Mažari upajo, da bodo dosegli direktno zvezo Budimpešta — Jadransko morje.

Politični dogodki.

+ Svarilo pred Potemkinovimi vasm. Nekim ljudem se na vsak način hoče Potemkinovih vasi, in to na dve strani: Najvišji činitelj v državi naj bi predstavljal Potemkinove vasi nasproti ljudstvu, a ljudstvo naj bi zopet služilo kot Potemkinova vas navzgor in zlasti tudi nazunaj. To je nevarna igra, ki se utegne grdo ponesrečiti. Na to nevarnost opozarja osješka »Hrvatska Obrana« s pogledom na nameravano potovanje kraljeve dvojice v Dalmacijo. List opisuje sedanje skrajno napete politične in gospodarske razmere v Dalmaciji in zaključuje: »Zakaj teda voditi kralja v pokrajino, v kateri vihra meščanska vojna in v kateri so vsi duhovi razburjeni? Nesrečna je ta misel, to je naše globoko prepričanje, a o tem se bo prepričal tudi g. dr. Krstelj. Ali morda nameravajo kralju pokazati Dalmacijo kot deželo, v kateri vse cvete od zadovoljnosti in v kateri je zanjamčeno življenje vsakega državljanja? Gospoda kani morda pokazati kralju Potemkinove vasi, toda ako to stori, se vara, ako misli, da resnica ne bo prišla na dan. Dalmacija želi pozdraviti svojega kralja, a tega ne želi storiti sedaj, ko so v nje, razplemenjene strasti in divja skrajni teror, marveč šele tedaj, ko se upostavi v deželi pravna varnost. Zadržite fašistično akcijo, zadušite teror, gospoda, potem šele mislite na sprejeme.« — Ta opomin naj bi si gospoda, katere tiče, vzela k srcu, a to ne samo s pogledom na Dalmacijo, marveč na splošno!

+ Možje pa tak! Samostojni poslanci so razglasili po celi Jugoslaviji, da bodo 1. aprila 1922 zapustili vladu, ako do tega časa ne izplača finančni minister tistih 20 odstotkov, ki so jih ob priliki žigosanja kron odvzeli ljudstvu na »prevaran način«. Prvi april je minil, SKS brani generala Zečevića, ki je zakrivil 300 mrtvih in 7000 obolelih rekrutov, minister Pucelj sedi na stolčku, samostojni volivci pa so dobili za 1. april — dolg nos. Ali se je v zgodovini človeštva kdaj stranka že delala iz ljudstva norca na tak način, kot od vseh strani s količki podprta »Samostojna«?

+ Republikansko stališče. Na Slovenskem se je osnovala iz uskokov sam-

armadi nepoznatih milijonov, ki žive svoje življenje pod zemljo ter se jih nihče ne spominja.

Rojen je bil v zapadnih premogovnih okrožjih in prvi vris, ki mu je bil ostal v spominu, je bil ogenj. Ta ogenj se je ponoči svetil na različnih straneh nebu. Kakor ognjene glave na debelih trupih, ki so ga strašile. Plapolal je iz plavčev kot žareča pogorja; nanje so žareči možje brizgali od vseh strani vodne curke, dokler ni vse izginilo v velikem oblaku bele sopare.

Ozračje je bilo nasičeno z dimom in brizganjem tovarniških piščali, saj so letele izpod neba, in včasih je ponoči žarelo nebo v svetlem plamenu.

Ljudje so se pojavljali na ulicah med črnimi hišami iz opeke vedno le v gručah, prihajali so v gručah, odhajali v gručah, bili so zmerom čadasti ter imeli celo v nedeljah premog v očeh. Pri vseh njihovih pogovorih se je zmerom vlačila beseda: Uncle Tom.

Oče in njegov brat Fred sta delala v Uncle Tomu kakor ves svet v okolici. Cesta, na kateri je Mac rasel, je bila skoraj vsak čas pokrita s svetlikastočno močvarjo. Ob njej je polzel plitev potok. Redka trava, ki je rasla na bregu, ni bila zelena, temveč črna. Potok sam je bil umazan in po njem so plavali svetlikajoči se oljnati cink. Tik za potokom so slale dolge vrste peči za koks in za njimi so se dvigali črni, železni in leseni odri, po katerih so neprenehoma švigali mali vozički. Najbolj pa je zanimalo Maca veliko, pravo kolo, ki je viselo v zraku. To kolo je včasih za hip obslalo, nato pa je začelo spet »brenčati« ter se je tako naglo vrtilo, da se niso videli prečke. A naenkrat so se spet prikazale prečke, kolo se je vrtilo počasneje, kolo je obslalo in nato je spet začelo »brenčati«.

V svojem petem letu je Mac izvedel od Freda in drugih konjskih gonjačkov, kako je mogoče priti do denarja brez vsakega založnega kapitala. Lahko si prodajal cvetice, odpiral vrata pri kočijah, pobiral palice, klical avtomobile, pobiral v cestnih železnikah časopise ter jih spel prodajal. Mac se je ločil z vso vsmo svojega dela v »cityju«. Vsak posamezen cent je

izročil Fredu ter smel za plačilo v nedeljo 7 gonjački v »saloon«. Mac je dosegel ono starost, ko se more bihten deček celi dan voziti, ne da bi plačal centa. Kakor klop se je obečal na vse, kar se je premikalo ter ga neslo naprej. Pozneje je Mac povečal svojo kupčijo ter delal na svoj račun. Pribiral je na novih slavbiščih prazne steklenice za pivo ter jih prodajal, rekoč: »Oče me pošilja.«

A zgrabili so ga, neusmiljeno nabili in s tem je bilo cveloče kupčije konec.

Ko je bilo Macu osem let, mu je oče dal sivo kapo in velike čevlje, ki jih je prej nosil Fred. Ti čevlji so bili tako široki, da je Mac samo zagugal z ного, pa jih je sezul in zavil v kot.

Oče ga je prijel za roko ter ga peljal v Uncle Tom. Ta dan se je vhsnil Macu neizbrisno v spomin. Se danes se je razločno spominjal kako je preplašen in razburjen koracal vltir očela čez hrupno cehovo dvorišče. Uncle Tom je bil v polnem obratu. Zrak se je tresel ob vplju in žvižgih, cize so švigale v zraku, železniški vagoni so ropotali; vse se je premikalo. Visoko v zraku pa je brnelo vlačilno kolo, ki ga je Mac že leta gledal od daleč. Za pečmi za koks so se dvigali zublji in beli oblaki dima, saj je črn prah so se sipali izpod neba, v ceveh, debelih kakor mož čez pas, je sikalo in brnelo, iz hladnih naprav so pijuskali slapovi in iz debelega, visokega tovarniškega dimnika se je neprestano vil kakor smola črn dim pod oblake.

Cim bolj sta se bližala sajastim poslopjem iz opeke, ki so jim bile razbite šipe v oknih, tem divjiši in glasnejši je bil ropot. V zraku je vreščalo kakor tisoč trpinčenih malih otrok; zemlja se je tresla.

»Kaj tako vrešči, oče?« je vprašal Mac.

»Premog vrešči.«

Mac ni nikoli mislil, da more premog vreščati!

Oče je koračil navzgor po stopnicah velike, ropotajoče hiše, ki je v senah kazala razpoke, ter nekoliko odprl visoka vrata.

»Bog, Jozja! Ivoj stroj bi pokazal pobu,« je zavpil, nato se obrnil ter čukal na stopnice: »Pridi, Mac!«

Mac je pokukal v veliko, snažno, s ploščami pokrito dvorano. Mož, ki so ga klicali Jozja, ima je kazal hrbel. Sedel je v širokem stolu, držal roke na svetlih vzvodih ter nepremično sirmel v velik boben na koncu dvorane. Zabrnel je signal zvončka. Jozja je premaknil vzvod in veliki slopi na levi in desni so začeli premikati svoje ude. Boben, ki se je Macu zdel visok kakor hiša, se je zmerom hitreje vrtil in okoli njega je žvižgalo črna, kakor pest debela žična vrv.

»Koš gre v počvo 6,« je razlagal oče. »Pada hitreje nego kamen. Vleče ga. Jozja dela z osemnajst-slo konji.«

Macu se je kar mešalo v glavi.

Na belem drogu pred bobnom so lezle puščice od zgoraj in spodaj, in ko so bile puščice že prav blizu druga drugi, je Jozja spel premaknil nekakšen vzvod in brneči boben se je vrtil počasneje in obstal.

Mac še nikoli ni videl kaj tako mogočnega, kakor je bil ta vlačilni stroj.

»Thanks — Hvala, Jozja!« je dejal oče, a Jozja se ni okrenil.

Sla sta okoli strojarne ter stopila po ozkih železnih stopnicah navzgor; Mac je v svojih velikih čevljih mogel le s težavo naprej. Dvigala sta se k ušesa Irjačočemu, cvilečemu vreščanju otrok. Tu je bil ropot tako silen, da se ni mogla razumeti niti besedica. Lopa je bilo velikanska, temna, polna premogovega prahu in ropotajočih železnih ciz.

Macu je slisnilo srce.

Baš na meslu, kjer je premog cvilil in vreščal, ga je oče izročil čadastim možem ter odšel. Mac je v svoje veliko začudenje zagledal potok premoga. Na dolgem, melem širokem traku je neprestano drsel premog pred njegovimi očmi ter slednjič padal skozi luknjo na dnu kakor brezkončen črn slap v železniške vagonce. Na obeh straneh tega dolgega traku so pa stali čadasti dečki, paberki kakor Mac, ter naglo segali v premogovni veletok ter izbirali določne kepe, ki so jih melali v železne cize.

(Dalje.)

stojnih srbska zemljoradniška stranka. V zadnji številki zopet naglašajo svojo republikansko stališče. Prav! Toda srbska zemljoradniška stranka je na zadnji seji skupščine v Beogradu v debati o civilni listi izjavila, da je monarhistična. Mi bi sedaj radi vedeli, kdo ima prav in kaj pravzaprav je ta stranka.

Dnevni dogodki.

— Rastoč patriotizem na Bledu. Z Bleda nam poročajo: Ko je »Slov. Narod« prinesel vest, da bo na Bledu bivališče kraljeve dvojice, je to Bledce od srca razveselilo. Patriotizem se je dvignil mahoma. Tudi cene zemljišč in vil v obližju Windischgrätzove vile so se dvignile hitro in visoko. Vsakdo bi rad imel svoj proster v bližini kraljevega bivališča. Kdor si je zagotovil vilo ali svet malo poprej, je pri vsem patriotizmu napravil še lep dobiček.

— Poletna rezidenca kraljevega namestnika. Z Bleda poročajo: G. pokrajinski namestnik Ivan Hribar si je pred nedolгим časom kupil lep vilo v bližini sedaj za kralja kupljene Windischgrätzove vile.

— Beg iz državne službe. Iz državne službe je izstopil g. dr. Jež, načelnik v ministrstvu za socialno politiko, bivši izdajatelj tednika »Jugoslovane«, ki je v letih 1917 in 1918 tako krepko zastopal jugoslovansko misel in bil seveda tudi primeren — preganjan. G. dr. Jež je priznan delavec na polju socialne politike. Z njim je izgubila država eno najboljših moči.

— Sava upada. Iz Dola pod Ljubljano nam poročajo, da je Sava že toliko upadla, da imajo zopet normalno pošto zvezo z Lazi na južni železnici.

— Državna borza dela. Pri vseh podružnicah »Drž. borze dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 26. marca do 1. aprila 1922 219 moških in 91 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 115. Promet od 1. januarja je do 1. aprila 1922 izkazuje 7452 strank in sicer 3203 delodajalcev in 4249 delo emalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 1505. — Dela iščejo: ključavničarji, vinič. družine, natakarji, natakarice, čevljarji, trgovski sotrudniki, prodajalke, dninarji, dninarice, peki, mlinarji, sedlarji, pis. moči, sluge, vzgojiteljice, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: rudarji, zidarji, tesarji, mizarji, stroj. ključavničarji, sodarji, čevljarji, slikarji, operski delavci, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

— Zvišajte zavarovalnino! Pokrajinska uprava za Slovenijo je poslala političnim oblastem in vsem časopisom okoliščino, v kateri opozarja, da ima letos na razpolago prav malo sredstev za podporo v elementarnih neizodah (požar). Zato opozarja, naj ljudstvo v svojem lastnem interesu čimprej zviša zavarovalnino zoper požar do sedanji draginji stavbenega materiala primerne višine, ker se po požarih čuje venomer ena tožba: Škode je na milijone, zavarovalnina pa znaša nekaj tisočev kron! — Mi se temu pozivu pokrajinske uprave pridružujemo v polni meri. Vzemimo na primer: kmet, ki ima hišo, hlev, kaščo, pod, drvarnico, listnico, svisl (pridevek) in kozolec, bi moral biti danes zavarovan najmanj za 400.000 K; če pa pogledate zavarovalne police, boste videli, da so zavarovani komaj za 60, 40, 20 ali še manj tisoč kron. Pride požar in kmet je gospodarsko uničen za najmanj 20 let. Res je, da bo večina vsled neznoznega pritiska posrednih in neposrednih davkov težko prenesla še povišanje zavarovalnih premij. A če ti poslopje uniči požar? Kdor danes računa na moliščino države in svojega sobrata, se — žalibog — kruto moti. Zato spoznajite nevarnost in zvišajte zavarovalnino!

— 1½ letna vojaška služba na Francoskem. Francoska poslanska zbornica je sprejela predlog na uvedbo 18 mesečne vojaške službene dobe. Predlog za znižanje vojaške službene dobe na 1 leto je bil s 314 proti 227 glasovom odklonjen.

— Kako znajo štediti ameriški šolarji. 80.000 ameriških šolarjev je privarčevalo lansko leto 4 milijone dolarjev, t. j. za 1.200.000 dolarjev več ko l. 1920. Denar je naložen v bankah.

— Aretiran ponarejevalec dolarjev. Na ovadbo »Agrarne in komercialne banke« je novosadska policija aretirala poljskega žida Josipa Kollerja, 42 let starega, rodом iz Galicije, potnika trgovske firme I. Weiss & Comp, kovinske tvornice z Dunaja, ker je prodajal ponarejene 100 dolarske bankovce. Falzifikat obstoji v tem, da je na enodolarskem bankovcu izbrisan napis »One« in napisano 100. V sredi, kjer stoji napis »One Silver Dollar«, pa je »Silver« lepo izbrisan in napisano »Hundred«. Falzifikat je posrečen prav dobro. Aretiranec se izgovarja, da je dolarje kupil na Dunaju in ni vedel, da so ponarejeni. Očividno pa je prišel v Novi Sad z namenom, da falzifikate zamenja, ker ni mogel dokazati nobenega drugega opravka.

— Odprava magistratov na Češkoslovaškem. Češkoslovaška vlada je izdelala zakonski načrt, glasom katerega se iz

finančnopolitičnih in upravnotehničnih razlogov razpuste magistrati v mestih z avtonomnim statutom; ostanejo naj le magistrati v Pragi, Brnu in Bratislavi. Slovaki žele, naj ostane tudi magistrat v Košicah.

— Talvine in vlomil. V noči od 25. na 26. marca t. l. je bilo vlomljeno v prodajalno urarja Ferdo Motnikarja v Zagorju in pokradeno zlatnine in srebrnine v vrednosti 38.479 kron. — V noči od 27. na 28. marca so vlomili neznani zločinci v lokal zlatarja Andreja Pučnik v Dubrovniku ter pokradli zlatnine in srebrnine v vrednosti 400.00 kron. — Jankotu Jagodič, trgovskemu potniku, stanujočemu na Gosposvetski cesti št. 10, je bila 18. marca t. l. med izstopom iz večernega osebnega vlaka, ki prihaja iz Zidanega mosta v Ljubljano, ukradena črna usnjata listnina na dva predala z vsebino 8000 K. — V noči od 23. na 24. marca t. l. okrog pol dvanajste ure ponoči so dosedaj še neznani storilci vlomili v poštni urad Limbuš ter odnesli za 3183 Din znamk in vrednostnih papirjev. Ukradene znamke so bile različne vrednosti.

Ljubljanski dogodki.

Ij Seja občinskega sveta se bo vršila v torek dne 11. aprila ob 5. uri popoldne v mestni dvorani. Na dnevnem redu je 37 točk.

Ij Umrla je včeraj popoldne na Kodeljevem gospa Neža Luknar, rojena Tusar, soproga mizarja Luknarja, našega starega somišljenika. Rajna je bila stara 58 let. Trpela je dolgo časa na želodčnem raku in revmatizmu. Naj počiva v miru! Preostali naši sožalje Pogreb bo v nedeljo popoldne ob 4. uri s Kodeljevega (delavske hiše) na pokopališče v Štepanji vasi.

Ij Sestanek volivcev SLS za dvorski okraj bo v soboto, dne 8. t. m. ob 8. uri zvečer v konsumnem društvu, Kongresni trg 2. Zadeva je zelo važna, zato naj se sestanka udeležijo vsi naši somišljeniki!

Ij Novi zvonovi v trnovski cerkvi. Jutri na Cvetno nedeljo bo trnovska cerkev dobila štiri nove bronaste zvonove. Trnovčani bodo ta dogodek slovesno praznovali. Zvonove bodo v slovesnem sprevodu pripeljali v Trnovo, kjer jih bo g. knezoškof posvetil ob 2. uri popoldne. Zvečer bodo že zapeli iz svojih visokih lin. Slovesnosti se udeležijo tudi mestni župan dr. Perič, ker je mestni magistrat od 1. maja l. 1772. patron trnovske cerkve. Prvotno je imela patronat tudi rodbina pl. Hubenfelda, ki pa se je l. 1821. odpovedala patronatu. Od tedaj dalje mestna občina edini patron cerkve sv. Janeza v Trnovem. Temeljni kamen sedanji cerkvi v Trnovem je bil položen l. 1854.

Ij Ljubljanski trg. Mesti trg je spričo praznikov močno založen. Prekašeni izdelki so se pojavili v večji množini na trgu. Kvaliteta izdelkov manjših mesarjev se je v očigled večje konkurence vidno zboljšala. Cena šunk na mesarskih stojnicah 110 kron kg, vrhniški paviljon 120 K, mariborska šunka 140 K; prekajeno meso ostalih delov I. vrste 96 K, II. 90 K. Goveje meso boljših vrst 52 do 64 K; kvaliteta ceni še vedno ne odgovarja. Meso slabše vrste 44 do 48 K. Telečje meso 50 K kg. Svinjsko meso I. vrste 70, II. 66, slanina trebušna 84 do 86 K, riba in sal 86 do 88 K, mast 90 do 100 K po kvaliteti. Koštrun kg 30 K, jagne 40 K, kozličevina 50 K. Perutnine je na trgu malo; kokoši 90 do 140 K po teži, raca 120 do 140 K. — Za veliki teden je preskrbljeno za zadostno množino rib. Ribje se bodo prodajale v sredo dopoldne na ribjem trgu in na Vodnikovem trgu, v četrtek cel dan ter v petek cel dan. Z zelenjavo je trg obilno založen. Cene so se nekoliko znižale, a vzlic temu bi bila potrebna konkurenca od strani kakega večjega vrtnarskega zavoda. Jaje je na trgu zadostno, kos 4 K. Cena za surovo mleko 10 K liter, za pasterizirano 11 K, surovo maslo 140 K, čajno 180 K. — Cene moki bazirajo na ceni 26 K za št. 0. S sadjem je trg dobro založen. Ena oranža 8 do 10 K, limone 2 do 3 K, orehi 46 K, luščeni 160 K, jabolka 24 do 32 K po kvaliteti.

Na Rakovniku razložil cvetno nedeljo pop. ob 5. uri gosp. prof. dr. Vinko Sarabon ob 60 krasno barvanih skioptičnih slikah zgodovino slavnega Napoleona. Taka predavanja koristijo vsem poslušalcem.

Ij V Rokodelskem domu bo v ponedeljek zvečer ob 8. uri predaval v stolni »Prosvetli« ljubljani govornik g. dr. A. Breclj. Somišljeniki, ne zamudite te prilike!

Ij Patriotične banke. Na poziv in prijazno povabilo g. pokr. namestnika Hribarja so se odzvale menda vse banke, ki bodo na velikodušen način prispevale za »poročni dar Slovenijec«. Kakor nam poročajo, bodo banke žrtvovale v ta patriotični namen svoje 20 % bone, ki leže v njihovih »blagajnah od odtegnjenih 20 % pri zamenjavi denarja. To je brez dvoma zelo težka žrtev v prid SHS patriotizma. Čast in hvala.

Ij Pobiranje pisem iz poštinih nabiralnikov se vrši od 1. t. m. zvečer za eno uro kesneje. Odhod zbiralnega voza z glavne pošte je ob 19., preje pa je bil ob 18. uri.

Dopisi.

Iz Trboveljskih revirjev.

Informacije g. kr. namestniku na potu v Trbovlje. Dne 9. aprila poseti g. Hribar Trbovlje. Hvalevreden ta obisk, ako ima g. namestnik namen proučiti naše razmere in nam po svojih močeh tudi pomagati. Ker se pa pri takih visokih obiskih drže gotove formalitete, se navadno dogaja, da se ne izve objektivna resnica. Primer: minister Kukovec je obiskaval razne kraje v Sloveniji in kakšen rezultat je prinesel v Beograd? Slovenci so zadovoljni in komaj že čakajo, da se izvede popoln centralizem, vse kase in šole bodo spravili v Beograd, davki so jim še prenizki, fantje silno želijo k vojakom kam v Macedonijo itd.

G. Hribarja pa imamo za bolj resnega človeka, zato pričakujemo, da pri svojih obiskih ne posluša le povabljenih in naprošenih in tudi ne vpricho prizadetih in zainteresiranih (pri nas je namreč že precej stroga diktatura kapitalizma), ampak da se ozira tudi na one, ki iz daljave kažejo svoje boli.

Da bo g. namestnik lahko obračal svojo pozornost tudi na take, mu tu podajamo nekatere smernice:

1. Pred par meseci je v centralni delavnici ubilo delavca Skrbca. Po čegavi krivdi? Zapustil je ženo z otroci.

2. Upokojeni rudarji umirajo revščine. Kdo se naj pa danes živi z 200 ali celo 100 K in še manj na mesec?

3. Dohodninski davek znaša pri nekaterih rudarjih kmalu polovico vseh dohodkov.

4. Naj se konstatira, koliko gostiln je preveč in kako se v njih drži policijska ura. Naj se ugotovi, če ni ravno ta okolnost zakrivila zadnjo nesrečo v Hrastniku, ko je vlak povozil uglednega gospoda.

5. Naj se poizve, kdo je v Trbovljah gerent: ali učitelj na dopustu, Plavšak, ali Roš Ferd. mlajši ali celo socialpatriot in elektriker Klenovšek.

6. Tudi bi bilo dobro vprašati, koliko županstvo stori za povzdigo izobrazbe delavstva in izvenšolske mladine.

7. Ne bilo bi napačno, pogledati v nekatera »zbornica« delavskega stanovanja. V tem deževju niso bili ponekod popolnoma pod streho.

8. Na cestah je povprečno 10 cm na debelo blata, toliko je tudi v suhem vremenu prahu.

9. Kaj je krivo, da so otroci slabotni in da toliko ljudi umrje na jetiki?

G. namestnik, ako se boste zanimali tudi za te naše potrebe in jih skušali oblažiti oziroma zboljšati, potem Vam kličemo: Dobrodošli! med nami.

Akcijski odbor za pomoč stradaljočim v Rusiji v Trbovljah. Iz Trbovelj: Tu se je sestavil akcijski odbor za pomoč stradaljočim v Rusiji in se konstituiral sledeče: predsednik Zmave SLS, tajnik Veber — neorganiziran delavec, blagajnik Drnovšek JDS, in kot pregledovalec Perko, NSS. Socialdemokrati ne sodelujejo, ker se nabrani darovi ne bodo pošiljali preko njih strankarske ustanove v Amsterdamu, ampak po medstrankarskem odboru v Ljubljani, v katerem pa so zastopani tudi socialisti. Tovariše pozivamo, da darujejo po možnosti za stradaljoče. Nabiraleci pridejo s polami od hiše do hiše.

Hrastnik. Lansko leto sta bili iz Hrastnika premeščeni dve učiteljici — sestri brez disciplinarne preiskave samo zato, ker sta Slomškarici. Ker sta bili splošno priljubljeni, so starši brez razlike stanu in mišljenja poslali na višji šolski svet priporočeno vlogo, zahtevajoč, da se premeštev ukine. A do danes ni o dotični vlogi ne duha ne sluha, kar je veleznačilno zlasti, ker se liberalno učiteljstvo posmehljivo izraža, da se je vloga — izgubila. Kako je vendar z zadevo? — Te dni sta posetili omenjeni učiteljici Hrastnik. Komaj so ju otroci ugledali, so ju obstopili in bili vsi srečni, da morejo govoriti spet z njima. Liberalni učitelj — pa je prihrumel nad deco s palico, jo opsoval in ji govoril, da jo bo še v šoli pokazal za izkazovanje ljubezni, udanosti in spoštovanja do bivših učiteljic. To pove cela poglavja o vzgojni vrednosti liberalnega učiteljstva.

Hrastnik. V nedeljo, dne 2. t. m. se je vršil tu shod Strokovne zveze rudarjev, na katerem je poročal poslanec Gostinčar stvarno in temeljito o političnem, zlasti pa o gospodarskem položaju ter pokazal izhod iz njega. Sprejete so bile sledeče resolucije: Zaupnica Jugosl. klubu, zlasti posl. Gostinčarju, glede stanovanjske bede rudarjev, radi zvišanja doklad rudniškim vpokojencem itd. Shoda se je udeležilo nad 200 ljudi in je izpadel prav lepo.

Zabukovec pri Grižah. JSZ pri nas lepo napreduje. Pristopilo je k njej lepo število novih članov. V nedeljo, dne 2. t. m. smo imeli sestanek, na katerem je poročal tov. Uranjek. V svojem govoru je povdaril, naj se čim prej izvedejo volitve v DZ, ker od socialnih demokratov predlagana in od liberalcev imenovana delavska zbornica ne bo nikdar naredila nič koristnega. Nastopil je za strokovne orga-

nizacije in za povišanje draginjskih doklad rudarjem. Rudarji, pristopite vsi k JSZ! — Odbor rud. zveze v Zabukovci.

Griže pri Celju. Dovolite, da se tudi mi iz naše občine oglasimo enkrat. Pri nas v Grižah imamo zelo zagrizenega župana social-demokratskega, posebno se razume na protiversko gonjo. Dne 24. marca t. l. je sklical sejo, prečital dnevni red, na to pa je grdo napadel g. župnika, kar seveda sicer ni bilo na dnevnem redu. Karjal je v svojem napadu med drugim celo tukajšnje cerkveno gospodarstvo. Nato so ga opomnili odborniki, da naj se drži dnevnega reda, pa zamen, ker je kričal kar naprej, nakar je večina odbornikov odšla in pustila župana na cedilu. Nato je sklical župan zopet sejo za dne 31. marca; bili so zopet navzoči razum dveh vsi odborniki, tedaj pa se je znosil nad odborniki, češ, da so preobčutljivi, nakar so napadeni spet odšli. Nato je razboriti g. župan sklical tretjo sejo za dne 5. aprila. Toda razžaljeni odborniki ne pojdejo k seji, dokler na njihovo pritožbo okrajno glavarstvo ne ukrene vse potrebno, da se preprečijo neprimerni napadi strankarsko-zagrizenega župana. — Občan.

Gospodarstvo.

— Dividenda češke agrarne banke. Pretekli teden je imela rečena banka sejo, na kateri se je sklenilo iz čistega dobička 6.713.337 č. K izplačati 8 odstotno dividendo, t. j. 32 č. K. Notranja vrednota ene delnice znaša 580 č. K, na borzi pa je zaznamovana s 528 č. K.

— Preostanek v češkem državnem gospodarstvu l. 1921. Pri razpravi o angleškem posojilu je izjavil finančni minister Avg. Novak, da v l. 1921. izkazuje državno gospodarstvo preostanek. Dejanskih dohodkov iz davkov, vplačil in monopolov je bilo 9643 milijonov proti preliminarnim 9051 milijonom, torej je prebitka za 640 milijonov, s katerimi je prejšnji primanjkljaj 728 do malega pokrit. Dejanski uspeh l. 1921 izkazuje torej prebitek v narodnem gospodarstvu.

Socialni vestnik.

o Delavski položaj na Češkem. Anketa o odpuštilvi delavstva na Kladni je bila prirejena na izpodbudek delavstva po ministrstvu za obrt in socialno skrbstvo in se je bavila z odpuščanjem delavcev v kladenskih zavodih in v Poldinem plavžu. Delavci so pojasnili svoje težko stanje, a zastopniki obeh družb so kazali na svetovno krizo, ker ni kupcev na veletrgih in da jim ni drugega izhoda, kakor da se delavci odpuščajo. Na obeh straneh se je priznalo, da je kriza zato nastala, ker je premoč in železo poskočilo. Anketa se je končala s tem, da se je sklenilo odpuščanje delavcev omejiti.

Zakon o socialnem zavarovanju pripravlja na Češkoslovaškem posebna komisija. Gre za združitev dosedanjega bolniškega in nezgodnega zavarovanja z novim zavarovanjem za starost in onemoglost. Okrajne bolniške blagajne naj se preosnujejo v okrajne zavarovalne zavode. Na dnevnem redu je vprašanje, da-li naj se dosedanje pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščencev istotako združi s splošnim socialnim zavarovanjem. To se priporoča že z ozirom na znižanje upravnih stroškov.

Za izenačenje službenih pogojev ženskih državnih nameščenk na Češkoslovaškem z moškimi. V češkoslovaški poslanski zbornici so poslanke Pechmanova in tov. podale predlog, v katerem zahtevajo, naj veljajo vsi predpisi za državne uradnike tudi za ženske državne nameščenke. Dalje zahtevajo: Ako se državna nameščenka poroči, naj ne izgubi pravice, da še nadalje ostane v službi. Ako uradnica zaradi moštve ali zaradi otrok sama zapusti državno službo, imej pravico do določene odpravnine v razmerju s službenimi leti. Zacasna poroda dobi žena 12 tedenski plačani dopust, enak dopust tudi v slučaju, ako ji težko oboli otrok. Oženjene uradnice naj imajo pravico do draginjskih in vseh drugih doklad kakor moški, in to tudi tedaj, ako dobiva enake doklade tudi uradnicin mož. Uradnici gre pravica do pokojnine tudi v slučaju, ako ji mož še živi ali ako že dobiva pokojnino po pokojnem možu. Sirotam državnih uradnic gre do enake preskrbinske pravice kakor sirotam državnih uradnikov.

Znižanje delavskih mezd na Češkoslovaškem. V paritetni komisiji kovinarske stroke za novo ureditev delavskih mezd na Češkoslovaškem so delavski zastopniki pristali na to, da se v manjših podjetjih znižajo mezd za 5%, v večjih pa za 7—8%. Delodajalci s tem niso zadovoljni in zahtevajo večje znižanje. Pogajanja se nadaljujejo.

Posebne zavode za epileptike in slaboumne ustanove na Češkoslovaškem. S tem nameravajo razbremeniti norišnice, kamor bodo poslej sprejemali samo blaznike. Epileptike in slaboumne spravijo v zavode na deželi, kjer bo treba manj nadzora in nadzora osebo nego v norišnicah; na ta način se bo oskrba znatno pocenila.

Podaljšanje zakona o podpiranju brezposelnih na Češkoslovaškem. Češkoslovaška poslanska zbornica je 30. m. m. sklepala o podaljšanju izplačevanja držav. podpore brezposelnim. Sprejet je bil sklep, da se dosedanj zakon podaljša dotlej, dokler se ne sklene nov zakon, najdalje pa do 31. decembra 1922.

Socialna šola za ženske na Slovaškem. Slovaška liga v Ameriki je lani darovala milijon kron za ustanovitev socialne šole za ženske na Slovaškem. Zavod, ki bo obsegal šolo in internat, se odpre v Turč. Sv. Martinu. Vršili se bodo tečajji za matere in prostovoljne socialne sotrudnice, dalje gospodarski, vrtnarski, kuharski in zdravstveni tečajji. Mestna občina je darovala zavodu stavbišče z obsežnim vrtom.

Naša društva.

d Šentpeterski Orel in Orliški krožek imata izredno sejo v nedeljo, dne 9. t. m. ob 10. uri dopoldne. Prosimo polnoštevilne udeležbe.

d V Šentpeterskem prosvetnem društvu predava v ponedeljek, dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer g. prof. dr. V. Šarabon o naših planinah. Vabljene vsi člani in prijatelji društva! — Po predavanju odborova seja.

d »Ljudski oder.« V nedeljo 9. aprila igra akademski ansambel Ljudskega odra ob pol 8. uri zvečer Grillparzerjevo tragedijo »Prababica«. Predprodaja vstopnic v soboto od 3. do 6. popoldne in v nedeljo 9. aprila od 9. do 12. dopoldne in od 3. ure popoldne naprej do začetka predstave.

Raznoterosti.

Rešilna armada. — Salvation Army. Ameriško-angleška takozvana »Rešilna armada«, ki spreobrača ljudi k veri in treznosti, pri tem pa sama najbolje živi, se je po vojni široko naselila tudi na Češkoslovaškem, v Pragi. Družba prireja tam svoje

poulične »pobožnosti«, sprejema v varstvo padla dekleta in vrši druga dobra dela. Toda vkljub vsemu prizadevanju med Čehi ne more dobiti tal — inteligenca jo hladno odklanja, ljudstvo jo zasmehuje. Te dni je »Prager Presse« brez pridržka povedala, kako mnenje goje Čehi o S. A. Povod je dala neka zabavna prireditev te armade, na kateri je nastopalo 20 indijskih deklic. List pravi, da je češkemu narodu hrupna poulična pobožnost, ki jo razvija S. A. popolnoma tuja. Odbija ga tudi zvito izkoriščanje vernikov in njihovih žepov. Sploh smatra S. A. kot velikansko trgovsko podjetje družine Booth, ki ima v svoje zasebne namene organizirano ogromno armado (samo »častnikov« je 3000!), ki jo dobro plačuje, da s tem večjo vnebo morda službi njenim interesom. Razen tega češko ljudstvo sumi, da je rešilna armada naravnost v službi velekapitalizma, da duši v delavskih masah revolucionarnost deloma z oblaževanjem socialnega gorja na posameznikih — vsekaror v zelo skromnem obsegu! — deloma pa s pozivanjem na potrpljenje, na božjo voljo in plačilo na onem svetu. V ustih te družbe se izpreminja Kristus iz odločnega, nepodkupljivega pristaša in zaščitnika ubogih, tlačanih in ponižanih v nebeškega pomirjevalnega dvornega svetnika, v prijatelja in zaščitnika bogatinov in kapitalističnega družabnega reda. A češki narod je v dnu svoje duše udan pravičnosti in je prepričan, da se mora sedanji družabni red izpremeniti. Iz vseh teh razlogov češko ljudstvo odklanja rešilno armado in njeno delo in nujno zahteva, da družba v javnosti nemudoma poda točno pojasnilo o svojih ciljih. — Tako Čehi. To si dobro zapomnite za slučaj, da bi ta družba skušala razširiti svoje »reševalno« delo tudi na Jugoslavijo.

Cene živilom na Češkoslovaškem. Zadnji veliki sneg na Češkoslovaškem je povzročil, da so se cene domačim živilom hipno podražile. Cene živilom, ki prihajajo iz inozemstva, kakor mast, moka i. dr., pa padajo. Meso je bilo te dni v Pragi (podraženo) po 10—23 kron kilogram.

Velikasten pogreb vojne ladje. Kot simbol bodočega razoroženja na morju v

smislu načel washingtonske konference bo ena izmed ameriških vojnih ladij potopljena na odprtem morju z vsemi vojaškimi častmi. Ladjo bodo očistili in nanovo po-barvali. Okrasili jo bodo z zastavami in izpustili na odprto morje, kjer jo bodo potopili. Med potapljanjem bodo svirale na drugih ladjah godbe in oddali bodo 21 častnih strelav. Baje bo doletela ta usoda vojno ladjo »Kentucky« ali »Oregon«, ki se je udeležila morske bitke pri Santiagu, v kateri je bila španska eskadra popolnoma uničena. — Ko bi Amerikanci vojno ladjo razdrli in odprodali ter pretopili, kar je še kaj vrednega, izkupiček pa dali revežem, bi odrezali pač bolje kot s takimi ceremonijami, ki bodo poleg tega stale še veliko denarja.

Kultura.

k 12 Velikonočnih pesmi za mešani zbor, zložil Karol Adamič je pravkar izšlo v zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Cena part. Din 12.—, glasovi po 4 Din. — Pesmi so vsled tiskarskih ovir sicer nekoliko pozno izšle, vendar jih bodo naši cerkveni zbori v velikonočnih praznikih oziroma v velikonočni dobi, ki traja do Vnebohoda, še lahko proizvajali, če si jih takoj naroče. Pesmi so tako melodijozne, lepe in v lahkem slogu zložene —

kakor sploh vsa Adamičeva glasba — da se jih brez truda v par urah vsak zbor vseh 12 nauči. Napevi bodo svečanost velikončne procesije posebno poživili in navdali poslušalce s času primernimi čustvi in pobožnostjo; nato opozarjamo naše zборе in zbirke prav toplo priporočamo.

»Navodila o ekonomskem ordiniranju zdravil« se zove brošurica, ki jo je izdala Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani (osrednji urad) za svoje zdravnike, poslovalnice in lekarnarje. Po veljavnih zakonitih določilih, ki veljajo za vse obvezne bolniške blagajne v Sloveniji, ki so osnovane v smislu bolniško-zavarovalnega zakona iz leta 1888, bratovsko-skladnične in železničarske bolniške blagajne, je sestavil ta navodila šef-zdravnik g. dr. Dem. Bleiweis-Trsteniški, v katerih pojasnjuje, kako se zapisujejo zdravila brez nepotrebnih večjih stroškov, vendar ne v škodo zdravljenja bolnikov. Zdravila so se silno podražila in se še podraže. Zaradi tega je potrebna posebna pažnja pri zapisovanju zdravil, da ne trpe škode bolniki na eni strani, na drugi strani pa bolniške blagajne. Navodila povedo jasno, da je treba pri ordinaciji zdravil v prvi vrsti upoštevati interese bolnikov.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Ali ste že storili svojo dolžnost? Ali ste že naročili dnevnik

Novi čas?

Ali ste že pridobili vsaj po enega novega naročnika?

Tovariši!

Pomniti! Listi krščanskega delovnega ljudstva

Lepa vrtna prst

se dobi brezplačno. Poizve se v Konzumu, Kongresni trg št. 2.

F. BRUMAT Ljubljana
Usakovrstno manufakturo in tkanine
po konkurenčni ceni.
Mestni trg 25. I.

Priporoča se cenjenemu občinstvu za izvršitev čevljev po zelo solidni in primerni ceni.

Ivan Srebot

čevljarji mojster

Ravnikarjeva ulica 15.

I. delavsko konzumno društvo r. z. z o. z. v Ljubljani,

ki ima svoje prodajalne v raznih krajih Slovenije obstoji že nad 26 let, vendar seže njen razmah šele od vojne naprej. Zakaj? Zato, ker je imela tedaj zadruga priložnost pokazati, da njen namen ni bogatiti ampak konzumenta v vsakem oziru zaščititi. — Radi velikega navala s prijavitelji za članstvo zadruga prve dve leti vojne ni sprejemala nobenih novih članov. Šele pozneje je stopila kot nositeljica zadrugne ideje tudi izven Ljubljane. Da je storila prav kaže priznanje njenih izven ljubljanskih članov, kjer ima zadruga svoje prodajalne.

Člani!

Ali znate štediti? Štedenje v tej draginji je res prava umetnost. Kadar pa hranite svoje prihranke ne pozabite, da naša zadruga obrestuje hranilne vloge svojih članov po 5%. Varnost je popolna, ker ima zadruga 6 lastnih hiš. — Deleži dajo jamstva za približno 2 in pol mil. kron. Splošni rezervni zaklad okroglo 120.000 kron. Bilanca je solidna in zadruga v najlepšem razmahu.

Člani, Vi posodite sami sebi, če hranite pri zadrugi.

I. delavsko konzumno društvo v Ljubljani.

»Novi čas« v vsako hišo!

Za pleskarska in ličarska dela

se najtopleje priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini

Tone Malgaj

pleskar in ličar :: Ljubljana :: Kolodvorska ulica 6.

Valuta pada, draginja raste. Kupuj domače milo ne tuje, importirano. Kupuj dobro milo, ker je isto najceneje. Kupuj

GAZELA MILO.

Prometni zavod za premog

d. d. v LJUBLJANI

prodaja iz slovenskih premošgovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premošgovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo ter kovaški in črni premog

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ul. 19

Gospodarska Zveza, manufakturni oddelek

Ljubljana, Dunajska cesta 29, na dvorišču.

15% popusta!

Samo 14 dni!

15% popusta!

Priporočamo ravnokar došlo veliko izbiro raznega blaga: sukno, kamgarn in ševjot, volneno in polvolneno za moške in ženske obleke. V zalogi imamo tudi žamet, svilo, hlačevino, kamrik, pisano, belo in rujavo kontenino posebno dobre vrste, blago za blazine in namizne prte, svilene robce, šale, volnene robce v najnovejših vzorcih, nadalje največja zaloga usnja in čevljev na drobno in debelo.

Jugoslovanska Union-banka

preje Mariborska eskomptna banka

ustanovljena l. 1872

Beograd, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Velikovec
expozitura v Skofjiloki

Akcijski kapital K 30.000.000

Rezerve K 16.000.000

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.